Hydrops, disputatio medica / [Thomas Lawrence].

Contributors

Lawrence, Thomas, 1711-1783

Publication/Creation

Londini: R. Baldwin, 1756.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/pg44c9rh

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

MEDICAL SOCIETY

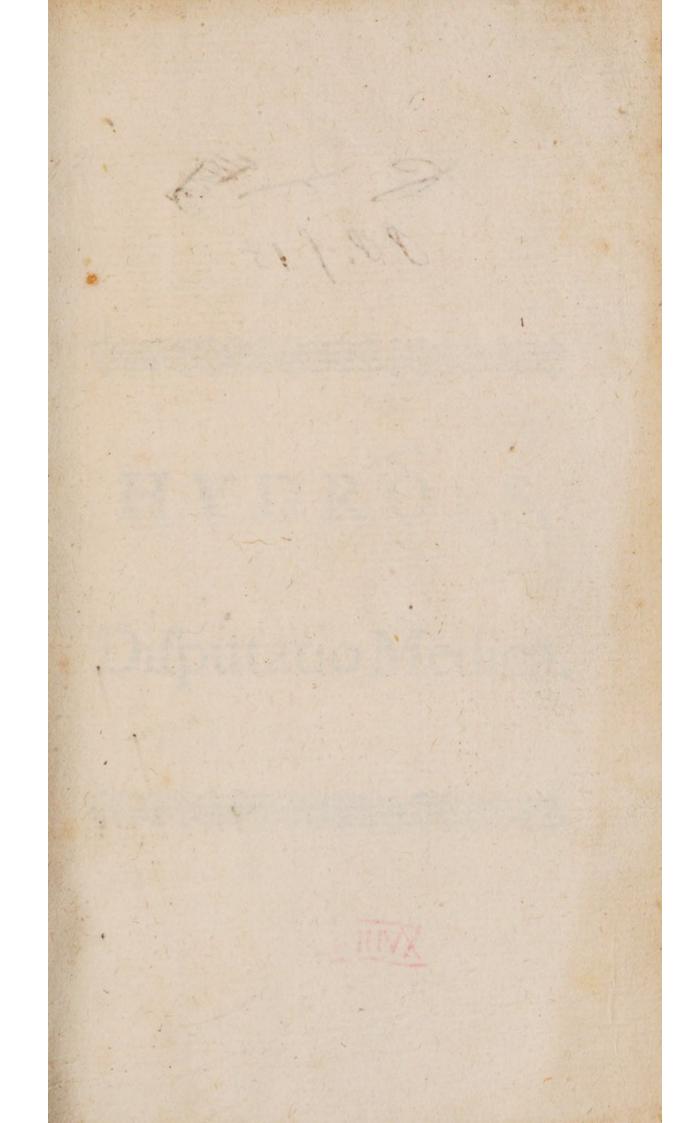
OF LONDOM

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

LAWRENCE, Thomas

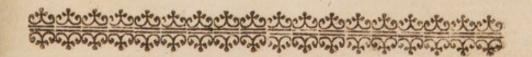
63511/A P. 9 18

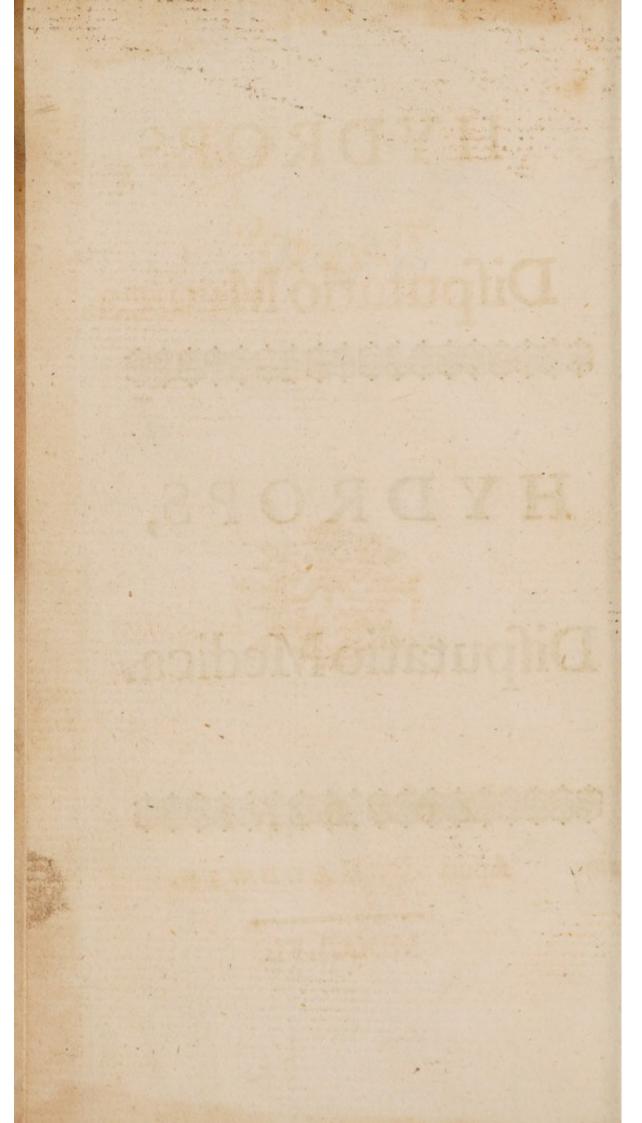
XVIII 2

chopologica construction of the construction o

HYDROPS,

Disputatio Medica.

HYDROPS,

Disputatio Medica.

LONDINI:
Apud R. BALDWIN.

MDCCLVI.

W. NO. EDICE S P. PATHWINDLA S. A.

THOMAS LAWRENCE FRANCO NICHOLLS Medico Regio S.

Post Quam Vir Doctissime animum ad Medicinam discendam appuleram, imprimis quærendum mihi videbatur, a quibus initiis deduci, quo genere argumentorum stabiliri, quâ ratione excoli, atque promoveri debeat. Cum enim cuique Philosophiæ parti sua materies subjiciatur,

B

et pro diversis rebus diverso cui que cognitionis generi subjectis diversa quoque rationum momenta adhibenda fint; quandoquidem nec quisquam sanus Philosophiam moralem a principiis geometricis petat, nec Geometram probabiliter disserentem ferat, nec Physiologum ea quæ de causis rerum dicat, more geometrarum demonstraturum expectet: plurimum refert ut nequis in ea arte quam sibi excolendam sumpserit, vel alienis disciplinis propria temere immisceat, vel majorem rationum

tionum vim desideret, quam res ipsi subjectæ vel postulent, vel ferant.

Cum autem ad evolvenda medicorum scripta me contuli, mirabar sanè ita parum de principiis atque argumentorum genere huic arti et condendæ, et proferendæ idoneis inter auctores constitisse, ut de his ferè solis ortæ sint quotquot celebrantur diffentientium medicorum scholæ: cum alii rerum abditarum causis prætermissis, brutis solummodo experimentis

B 2

non

non quidem inniti (quod ferendum fortasse foret) verum etiam circumscribi, et coerceri volunt medicinam. Alii contra, licet ab experimentis initium suum traxisse medicinam concedant, non ideo tamen in Empiricorum angustias ipsam compellendam putant.

Nam etsi in novis rebus, et arte quasi nascente, arctioribus experimentorum cancellis sub-stiterunt veteres; nihil tot sæculis, summis ingeniis, maximis studiis explicatum ratione pute-

putemus? Cum ab ipfo Hippocrate auctore vetustissimo multorum morborum causas a corporis ipfius fabrica, ab humorum motu atque indole, a diversis alimentorum viribus, a cœli atque tempestatum mutationibus, ab aere, locis, et aquis, satis commodè deductas habeamus; quanto rectius nos quibus Anatomia, Chymia, Mechanice, nostris temporibus excultiores famulantur, quibus abundantior observationum numerus suppetit, et medicamen-B 3 torum

torum copia uberior, eorum causas deducemus?

At medici non in eo solum dissentiunt, quod alii empiricam, alii rationalem Medicinam esse contendant; quandoquidem ipsi Rationales in diversas partes abeunt. Eorum enim alii morborum causas, iisdemque medendi rationes ab animali naturâ præcipuè peti oportere asserunt. Naturam autem animalem ex duabus partibus constare dicunt,

cunt, animâ nimirum et corpore. Animam autem sentire, movere, motum moderari, generationi, conservationi, saluti prospicere volunt. In corpore vero duo potissimum respiciunt: primum elementa quibus constat, et quorum ratione corruptioni præcipiti subjicitur: deinde fabricam, atque eam imprimis generalem ex vafis varii generis, variorum humorum receptui, motui, confectioni, fecretioni inservientibus: deinde fingularem, quæ partes corporis fingulas fuis quasque ufiusibus aptas respicit. Cæterum partes ipsas instrumenta quasi animæ esse statuunt, quæ ad finem fuum propositum consequendum aptat atque adhibet. Finem autem duplieem esse volunt, vitalem nempe, ut corpus conservetur, et animalem vitali inservientem, qui etiam sensum atque motum voluntarium respicit.

Morborum igitur duo genera ex hujuscemodi rerum constitutione exoriri sequitur. Primum, eorum qui a vitio primcipii

cipii moventis, vel animæ, five ferociat, five torpeat, five erret pendent: fecundum, eorum qui a fabricà corporis undecunque læsà proveniunt. Cæterum eandem animam et corporis conservatricem sani, ægrotantis autem medicatricem esse dicunt, atque huic inservire, et in loco obsecundare prudentis medici solum esse officium.

At ex Rationalium familià alii funt qui in medicinà vim animæ fere prætermittunt, omnia ea quæ in animali corpore fano

fano geri videmus conscientia solà demptà, causis mechanicis omnino tribuentes. Hinc in musculorum viribus et officiis explicandis, rationes Geometricas, in humorum motibus exponendis, leges Hydraulicas, in fanguinis confectione atque naturâ tradendâ, Principia Chymica (quæ quidem ipsa rationibus mechanicis inniti volunt) adhibent. Quin et in Pathologià, five morborum ratione tradendâ, Physiologicis hisce consentanea proferunt. Morbi enim naturam in læså corporis func-

functione ponunt; læsæ autem functionis causas vel a fabrica partis vitiatà, vel ab humorum motu inepto, vel ab eorundem copià superante, vel deficiente, vel denique a qualitate aliquâ eorundem a salute corporis aliena, deducunt. Hæc autem universa concidunt etiam minutiùs; at totam horum Pathologiam particulatim persequi hic loci non est neceffe.

Hisce morborum causis mechanicis opponunt medendi rationem tionem pariter mechanicam, partium firmarum, atque humorum vitio cuique contrariam, quâ partes de locis suis motas reponant, folutas iterum conjungant, obstructas reserent, laxas roborent, humorum motum vel reprimant, vel promoveant, quod deficit fuggerant, quod superest minuant, quod alienum est mutent. Nec necesse esse putant, in medicinà rationali condendâ, de Animâ, sive Principio vitali quidquam dicere, cum remedia soli corpori fint adhibenda, corporis autem

autem malà conditione mutatà æger necessario convalescit.

Si de hisce rebus quid ipse fentiam mihi proferre liceat, libenter quidem concedo rationes mechanicas, et quod consequitur geometricas in usu atque viribus musculorum explicandis rectè adhiberi; quin etiam generalem humorum motum circularem ad leges hydraulicas quodammodo posse exigi, præterea principia chymica quatenus ex mutatione sanguinis spontanea, atque ex ejusdem artiartificiosà analyfi, (ut loqui amant) elementa humores animales constituentia exponunt, multis obscuris et in Physiologia & in Pathologia lucem afferre.

At quòd in negotio vitali gerendo motuum quoddam moderamen adhibeatur, ut rebus ex improviso natis recte confultum sit, omnino consitendum est. Et quoniam reverà in motibus hisce vitalibus peragendis rerum præsentium rationem quandam naturam habere

bere experientià sit compertum, cum et fibrarum tonum, et arteriarum motus, et ipsorum sensuum vim et intensionem multum variare, et quasi fini cuidam proposito aptari in morbis videamus; quod (ut alia omittam) in principio, statu, declinatione febrium, cuique animadvertenti satis patet; haud verisimile quidem prudenti rerum æstimatori videbitur, rebus tam variis et improvisis generali quâcunque lege mechanicâ aptè a naturâ posse provideri: sed principium quoddam pru-C 2 dens dens hisce omnibus præesse, quod res præsentes recte æstimet, suturas prævideat, omnibus consulat.

At hæc quidem medicinam in universum spectant. Ad morborum autem fingularium rationem cognoscendam maxime conferre videtur, ut naturâ atque fabrica animali primum perspectis, signa et symptomata quibus morbus sese prodit cum usu atque fabrica naturali partis affectæ conferantur, ut cadaverum morbis quibuscunque perempremptorum sectiones instituantur, ut quicquid præter naturæ consuetudinem vel in nexu, vel in formå, vel in sabricå partium internarum appareat, id diligentissimè notetur.

Eorum etiam quæ in morbis vel prodesse vel obesse compertum habemus maxime ratio est habenda; non quidem quod experimenta sola ad medicinam omnibus numeris absolutam condendam sufficiant, sed quia ab experimentis initium duxisse medicinam certissimum est, et C 3 quia quia medicina rationalis manca quodammodo atque inchoata sit nisi rerum eventu confirmetur.

Talia nuper mihi in animo versanti tentare libuit quid in morbi cujusdam longi naturâ explicanda Physiologiæ, Anatomiæ, atque Experimentorum adminiculis innixus præstare possem: ex horum autem morborum numero Hydropem ideo tractandum mihi fumpfi, quia nec malum frequentius (fi febrium genera dempseris) nec magis capitale corpori humano infi-

insideat; et quia a causis satis manifestis vel exoriri, vel foveri videatur; postremo quia in nullo alio morbo medicamentorum effectus evidentiores conspiciantur. Quo autem orationi nostræ plus auctoritatis inesset, Harvæum, Entium, Hamæum medicos fæculi superioris celeberrimos, atque familiaritate inter se conjunctissimos quasi loquentes induxi. Entio et Hamæo quos ætate minores Harvæo fuisse constat, rogandi partes dedi, Harvæum respondentem facio. At siquis fortaffe

tasse mirabitur in hâc disputatione Harvæum de iis rebus disserentem, quarum inventio industriæ atque diligentiæ recentioris sæculi tribuitur, id quidem Harvæi ingenio damus, qui ficut suis temporibus inaudita atque nova protulit, ita multa hoc quidem sæculo in publicum primum prolata ani mo secum agere potuisse nemo certe negaverit nisi si quis Harvæo etiam mortuo invideat.

Ad te vero doctissime atque carissime Præceptor hæc ideo scripsi

scripsi, quod cum ex optimis tuis institutis atque præceptis tanquam ex uberrimo salutis sonte omne fere id quod in medicina novi, me hausisse scirem, ea siqua sunt quæ de Hydrope recte sentirem non tibi dicanda quidem, sed quasi mutuo credita reddenda putarem.

HARVÆUS, ENTIUS, HAMÆUS.

Hamæus. Cum sæpe, Harvæe doctissime, et de medicinà universà, et de morbis singulis cum hoc nostro Entio colloqui soleam, forte in sermonem quendam

dam de Hydrope nuper incidimus; in quo cum multa de naturâ atque remediis illius morbi quæsita atque disputata essent, nec (ut in rebus obscuris sæpè fit) ex doctissimorum medicorum sententiis discrepantibus quam potissimum sequeremur satis perspectum haberemus, te tandem arbitrum in quæstione hâc obscurâ et perdifficili appellandum censuimus, ut quem potissimum medicorum dissentientium probares, nobis apperires, vel (quod magis salutem generis humani attingit) ut quid ipse

ipse sentires de naturâ Hydropis proferres. Et hâc quidem in re fortunas nostras non potui quin laudarem, cum te virum haberemus unde veram morborum eorum rationem qui vel a sanguinis vitio, vel ab ejusdem motu impedito, vel ab eodem ex vasis disruptis effuso proveniunt, non vanà spe discere expectaremus. Tu enim ejusdem motum circularem oculis nostris quasi subjecisti, tu ejusdem iter nobis aperuisti, tu ferum cum sanguine confusum per totum corpus deduxisti, tu fiquis

(24)

fiquis alius humorem eundem quiescentem movebis, degenerem emendabis, effusum in corporis cava, educes.

Harvæus. Rem sane difficilem, Hamæe, nec sine longâ meditatione aggrediendam proponis; cum et Hydropis causæ fint multiplices, et nonnunquam satis obscuræ, nec quis prudens temerè vobis medicis doctissimis præsentibus, de medicinâ sententiam suam quasi de loco superiore dicere sustinebit: cum autem eo præcipuè

puè proposito ad me venisse dicis, quod etiam Entium pro fe significare video, non ut aliorum sententias excutiam, sed ut de Hydrope quid ipse sentiam audiatis; dicam quidem, licet parum fortasse compositè (non enim prævisa sed subita me proferre vultis) ea quæ mihi ex ægrotantium symptomatis, ex cadaverum sectione, ex medicamentorum effectibus, non quidem certa, at verisimilia nobis vifa funt.

Entius: At ista quidem subita tua Harvæe meditatis aliorum semper anteposui; quocirca gratissimum nobis facies ut pro Hamæo etiam respondeam, si quantum in natura et causis Hydropis explicandis, et in methodo ipsi medendi profeceris, id omne nobis communicaveris.

Harvæus. Faciam quidem Enti, et quo omnis nostra oratio vià atque ratione procedat a morbi definitione incipiam. Hydro-

Hydropem adesse medici dicunt, cum vel sanguinis serum, vel lympha tenuior, vel ipse chylus e vasis suis sive in corporis cavum aliquod, five inter fibras membranæ illius laxæ et reticulatæ quæ partes vicinas plurimas intercedit atque connectit effunditur. Hydropem autem vel totum corpus occupare dicunt, vel aliquam ejufdem partem. Hunc particularem appellant, illum universalem. At de hujuscemodi divisione morbi notari velim, falsos plerumque auctores esse in D 2 Hydro-

Hydropis universalis exemplis proferendis: quandoquidem nullum hujusce morbi genus quale in libris medicorum descriptum habemus nomen Hydropis universalis jure sortiri potest: concedendum est tamen Anafarcam rectius nomen universalis ferre posse quam Ascites, qui licet totum ventrem inferiorem aquâ collectâ distendat, attamen cum membranâ ea quam περιτόναιον Græci dicunt aquosa colluvies tota concludatur, ad Hydropes particulares est certe referendus.

Despi-

Despiciendum est autem an non altius quiddam in hacce Hydropis divisione antiquispectarint; mihi sane (nequid dissimulem) causam morbi potius quam partem aquâ obsessam respexisse videntur. Ascitem enim et Anasarcam sanguinis confectioni læfæ tribuebant, atque adeo eas Hydropis species quæ a totá fanguinis naturá vitiatà provenire arbitrabantur eâ de causà universales appellabant, quia earum causas (vere an secus nihil ad rem jam enim D 3

videbimus) a facultate quâdam fanguificâ cujus vim in corpore animali latissimam putabant perversâ deducebant.

Duæ sunt autem Hydropis species quas universales appellant antiqui, Anasarca, et Ascites, quin et his a quibusdam additur Tympanites.

Hisce autem signis Hydrops
Anasarca sese prodit. Corpus
pallidius sit, et tumore frigido
atque molli augescit; maximè
autem corporis partes inseriores,
pedes,

pedes, crura, femora, vesperi intumescunt, quorum cutis a fero insità suà gravitate inter fibras membranæ reticulatæ delapso multum distenta splendescit atque indurescit. Nec aliunde hujusce tumoris partium extremarum causa petenda videtur, licet scriptores nonnulli id omne frigori partium a corde longe distantium naturali tribuant: nam hoc quidem fecus est, quandoquidem homini decumbenti post pauculas horas tumor imminuitur. At in Hydrope Anasarca membra vesperi distenta

distenta indurescere dixi; cum tamen id omne ab humore aquoso in membrana reticulata collecto oriatur, nec ipse humor ullà alià causà in hæc loca, quam insità suà gravitate impellatur, ipse digitis cuti impressis facile cedit, quorum depressa vestigia tarde evanescunt. Præterea in Anafarca respiratio paulo est difficilior, maxime a fumpto cibo; quandoquidem hepar quod in hoc morbo obstructum et grandiusculum ferè reperitur, a ventriculo alimentis distento sursum versus lep-

septum transversum trudatur, atque mole suâ ejusdem discensum in aere inspirando impediat, ipsumque pulmonem quodammodo comprimat. Porro cum in Anasarca insignis sit totius corporis laxitas, atque ipse sanguis paucus, crudus, atque aquosus conficiatur, pulsus est debilis atque parvus, et propter febriculam comitem frequens. Urina autem pauca, tenuis, atque aquosa fertur, nonnunquam etiam turbida. Poftremo in Anasarca sudor rarissime prorumpit, vel propter lympham

lympham spissiorem, atque viscidiorem, quam quæ per cutis vascula pertransire possit, vel propter eadem vascula a colluvie aquosa undique compressa.

Multum interest inter Anasarcam et id tumoris genus
quod Græci δίδημα vocant. Siquidem δίδημα laxo quodam atque albo tumore partem aliquam corporis singularem occupat, nec eam semper inferiorem; cum contra in Anasarcà universum corpus quodammodo intumescit, nisi quòd
cum

cum diutius vel steterit, vel sederit homo, serum effusum deorsum copiosiùs delapsum pedes atque crura maxime diftendat. Notandum est præterea mutato corporis situ δίδημα nec augeri nec minui, quod contra fieri in Anasarca jam dixi; nec easdem causas δίδημα consequitur quas Anasarca, cum id et podagricis satis samiliare sit, et iis senibus qui a longâ anhelatione derepente liberantur; quinetiam sphacelum gliscentem sæpe comitatur, aliosque multos morbos quibus cum

Hydrope Anasarca nihil est

Cachexiæ quidem Anafarca est persimilis, ipsamque prægressam aliquando sequitur. At in Cachexiâ fibrarum laxitas, aquosusque sanguis licet persæpè dominentur, serum tamen vel lympham e vafis fuis non effundi vel exinde quis colligat, quòd in Cachexià pedes minus quam in Anafarcâ vesperi intumescunt. Adde quod alia ætas Anasarcæ, alia Cachexiæ ferè subjicitur: quandoquidem

doquidem huic vel pueri, vel ii quibus ætas nondum adolevit; illi autem ii qui jam virilem ætatem adepti funt, vel etiam natu majores magis patent: neque alienum erit notavisse Cachexiam maxime iis puellis familiarem esse, quibus pubertatis annos prætergressis menstrua nondum fluxere; veram autem Anafarcam iis præcipue contingere quibus olim menses et hæmorrhoides fluere consueti sunt, jam autem a causà quacunque supprimuntur.

E

Pof-

Postremo ab Emphysemate facile Anasarca dignoscitur, in hâc enim digitorum vestigia cuti impressa tarde evanescunt, in illo statim: præterea in Emphysemate tumor tum increscit, tum imminuitur, nullâ corporis situs ratione habitâ, nec ex iisdem causis exoritur quibus Anasarca.

Causas autem Anasarcæ quatuor præcipuas reperio; quarum prima est frigidæ potus immodicus, maxime si eo tempore ingeratur quo a prægresså sebre,

febre, vel ab Hæmorrhagia profusâ, vel a malâ victus ratione, partium solidarum tonus, atque vis in sanguine conficiendo diminuitur, et sanguinis ipsius vis atque indoles depravatur. Eadem est ratio alimenti crudi, atque δυσπέπτε, si corpore a quâcunque causâ debilitato assumatur, quales sunt cibi ex farinâ crudâ, vel ex carne animalium durâ et exfuccâ: quandoquidem hi nec facile in chylum folvi, nec cum fanguine et humoribus inquilinis recte commisceri possunt: quo-

E 2

circa

circa necesse est ut sanguis crudus atque impersectus, viscidus scilicet et aquosus exinde proveniat.

Altera Anafarcæ caufa ad morbos prægressos refertur, quales sunt febres lentæ continuæ, quartanæ longæ, diuturna ventris profluvia: hisce enim morbis inveterascentibus et fibræ corporis laxantur, et humores corrumpuntur, et, quod consequitur, robur atque motus in partibus sanguinis confectioni inservientibus deficiunt.

Deficit vicissim in ficiunt. fanguine crudo et inchoato vis vasa exstimulandi, quocirca nec fuccus alimentarius ex cibis exprimitur, nec cum humoribus corporis rectè commiscetur, nec in sanguinis naturam evehitur.

Tertia causa sanguinis profluvia consueta vel intermissa, vel suppressa, vel profusa respicit. In sanguinis profusione immodicâ, sive a naribus, sive per locos naturales in fæminis, sive a venis intestini recti fiat, eventus ratio fatis

E 3

satis patet; quandoquidem sanguine justò copiosiùs subducto, et humores reliqui tenues et aquosi siunt, et sibrarum tonus laxior consequitur.

Fluxus autem vel intermissi vel suppressi disparest ratio; retentis enimiis quæ efferri humorum abundantia postulat, sanguinis moli nimiæ movendæ in laxâ atque debili corporis constitutione quæ huic morbo maxime patet, impares siunt vasorum vires. Cum autem in sanguine conficiendo plurimum faciat hu-

humorum motus idoneus, quo eorum particulæ tritu satis valido terantur, comminuantur, commisceantur; nihil mirum est, si laxato vasorum tono, humorum increscente copià, et eorundem motu diminuto, sanguis aquosus et segnis vasa tenuiora distendat atque prægravet; et pars ejusdem tenuior per vasorum tunicas percolata fecedet; et inter fibras membranæ reticulatæ diffusa tumore albo atque frigido cutem distendat.

Sequitur quarta Anasarcæ causa, viscerum constitutio læsa; cum autem ea inter Ascitæ causas præcipua numeretur, commodius tractanda veniet cum Ascitæ rationem exponemus.

Sequitur ut eas notas proponam quæ vel spem vel periculum in Anasarca ostendunt. Si itaque a multo sanguine derepentè profuso oritur Anasarca, levior ea est, quam quæ alias causas, præsentim quæ læsam sam viscerum fabricam consequitur. Ad sanguinis enim amissi damnum resarciendum, atque fibris laxatis robur pristinum conciliandum sufficit plerumque diæta analeptica cum corporis aptâ exercitatione conjuncta.

Sin autem diuturno sanguinis fluxui, sive is in mulieribus ab utero proveniat, sive in maribus ab apertis recti intestini venis, superveniat aqua intercus, difficilior est morbus (maximè si sanguinis profusio perstiterit) stiterit) quam si istis excretionibus intermissis exoriatur; levior autem quam qui easdem suppressas sequitur. Cum enim colluvies aquofa vix aliis medicamentis expurgari possit, quam iis quæ vel alvum, vel urinam, paulò validius movent, vix fieri potest, cum ipsis illis medicamentis sanguis multum commoveatur, atque corporis fibræ exstimulentur, quin fluxus sanguinis promoveatur, quem contrà medicum coercere oportet. Quod idem de medicamentis apperientibus et roborantibus, huic

huic morbo propriis dictum volo, quandoquidem iis et calor et motus multum intenduntur. Contra autem si Anasarcam, Hæmorrhoidum, aut mensium retentio præcessit, in remediis sanguinis confectioni promovendæ aptis tota sanandi spes continetur; quæ citra omne incommodi periculum aquofum et inertem sanguinem corrigunt, fibrarum tonum roborant, postremo sanguinis excretiones necessarias promovent.

At Anafarcam eam quæ Menstruis, vel Hæmorrhoidibus suppressis exoritur, periculosiorem esse dixi, quam eam quæ ab iisdem intermissis provenit.Cum enim eorum intermissio vasa laxa motuumque segnitiem plerumque consequatur, hisce vitiis, roborantibus atque stimulantibus facile occurritur: fuppressio contra minus medicabilis, quia vel adstrictionem vel obstructionem vasorum conjunctam habet.

In curatione hujusce morbi aggrediendà quatuor hæc maxime me medicum moliri decet.

Nempe ut viscera obstructa referentur, ut aqua e corpore educatur, ut sanguinis atque humorum vitia emendentur, postremò ut sibris atque vasis robur atque motus concilientur.

Quo igitur feliciter obstructiones viscerum solvantur, imprimis convenit ut leni quodam medicamento solvatur alvus, quò quicquid crudum atque F iners

iners in intestinis delitescit e corpore expellatur: deinde vomitum movere convenit; ut compressis atque concussis Hepate, Liene, Pancreate, Renibus, Intestinis, omne crassum, atque concretum in eorum vasis conteratur et comminuatur; ut sanguinis cursus citation fiat; postremo ut secretiones atque excretiones promoveantur.

Eductà jam mole Intestina gravante, et sanguinis cursu liberiore visceribus restituto, adhibenda sunt ea quæ humores lentos

lentos et crassos resolvendi vim habent: quo nomine maxime herbæ illæ acriores quæ sapore subamaro, et sale volatili et penetrabili gaudent censendæ funt: ex his Cochlearia Nasturtium, Becabunga, Raphanus, Rusticanus, Ari radices plurimum valent: hisce accedant gummi quædam refinosa, Galbanum, Asafætida, Ammoniacum, quæ magis valent si cum ferro præparato ritè conjungantur, hæc enim non solum humores crassos resolvunt, verum etiam calore et stimulo

F 2

fuo

fuo motus languentes, et partium folidarum tonum intendunt;

Sed in Anafarcæ curatione secundo loco propositum est ut aquae corpore educatur. Ad quem finem consequendum multum faciunt ea quæ in vifcerum obstructione humoribusque lentis resolvendis adhibenda præcepi. Nequicquam enim humoris vitiofi expurgationem molietur medicus, nifi ex præcepto Hippocratis corpus prius eugoov faciat. Quid quod remedia

remedia quorum vis diuretica in hoc morbo maximè celebratur, ideo maximâ ex parte urinam moveant, quia maximam vim resolvendi habeant: ex his autem præcipue valent salia illa fixa quæ ex herbis combustis arte chymicâ comparantur; deinde plantarum nonullarum radices, quæ sale penetrante, atque acri fucco præditæ funt, imprimis Scilla, Allium, Raphanus; ex animalibus vero Millepedæ, Scarabæi, Apes, Cantharides, quas quidem Cantharidas tacerem, nisi Hippo-F 3 cratem

cratem ipsum auctorem haberem, vosque auditores doctissimos atque prudentissimos.

At iis quidem quibus Anafarca nondum inveteravit maximè conveniunt Diuretica, morbo enim adulto atque confirmato, praecipue si abundantior aquae vis inter cutem coiverit, medicamentis iis quae paulo vehementius alvum ducunt (Hydrogoga ab effectu dicunt medici) eductio aquarum est tentanda. Non necesse est ut in his recenfendis longior fim, cum

cum vires Elaterii, Colocynthidis, Scammoniæ, Jalapii, Ireos, et Rhamni, in Pharmacopæis vulgatissimas habeamus.

Magis fortasse intererit notavisse id quod a Practicorum nonnullis prolatum video; ad aquas scilicet in Anasarca educendas purgantia acriora quam in ipso Ascite requiri; quod tamen secus esse vel ipsi testantur: quicquid enim in Ascite curando feliciter iis cessit, id omne, siqua historiis medicis ab

iisdem conscriptis fides est, Hydrogogis vehementioribus acceptum est referendum. Inter omnes præterea constat, in ejusmodi Hydropis genere qui morbo alio prægresso homine fracto et debilitato supervenire solet, quale nimirum aut febres longas, aut vasorum exinanitionem consequitur, diætam analepticam, Chalybeata, Rhabarbarum, atque id genus remediorum quæ vires reficiunt, concoctionem promovent, fibrisque tonum debitum restituunt maxime prodesse, abjectis omnino

Hydrogogis validioribus, quæ licet in Ascite necessario plerumque sint adhibenda, si modo aquam medicamentorum ope expurgatam volumus, a curatione Anasarcæ a causis jam memoratis profectæ, nihil certe magis alienum esse potest.

Sed alia est promptiorque aquam intercutem educendi ratio quæ iis præcipuè convenit, quibus crura, pedes, atque semora aquæ collectæ mole multum distenduntur. Incidatur scilicet cutis supra talum plaga satis

satis profundâ, nimirum ut scalpellum membranam reticulatam subjectam contingat: ita enim viâ patefactâ satis promptè descendit atque effertur a-In hâc autem curationis qua. methodo adhibendâ cavendum est imprimis ne aqua nimis cito et confertim effluat; deinde ne loca cutis incisa sphacelo corripiantur. Cum enim in Anasarca fibrarum tonus et ratione causarum quæ morbum antecedunt, et ratione aquæ inter ipsas diffusæ multum relaxetur, aquâ derepente effusâ pari

pari passu vires elanguescunt, et homo tandem lethali deliquio solvitur. At id quidem præcaveri potest, imprimis si plagâ minutâ, atque unicâ incidatur cutis; (sic enim sensim pedetentimque effertur aqua.) Deinde si medicamentis iis quæ vires reficiunt, atque nervorum tonum intendunt (Cardiaca medici appellant) sustineatur aeger.

Ne autem parti incisae sphacelus superveniat optime prospicitur, si vulnus decocto ea-

rum

rum herbarum quae leni vi aromaticâ pollent, quales funt
Absinthium, Centaureum, Chamemelum, diligentur foveatur,
et membrum incisum cateplasmate similis facultatis involvatur.

Atque haec quidem praecipua funt quae in aquâ educendâ feliciter esse cessura spes est;
omitto itaque ea quae ope vel
arenae calidae, vel balnei sicci
sive laconici antiqui in aquis
dissipandis tentanda praecipiunt; quippe his id quod vo-

luit vix unquam medicum consecutum esse credibile est. Nec temere cataplasmati cruribus admoto fidendum puto, licet hujusmodi medicamenti formulam a Foresto præscriptam habeamus, cujus ope matronæ cuidam nobili multum aquæ sine cutis corrosione, ut ipse loquitur, effluxit. Concedo equidem in Oedemate, quinetiam in Cachexiâ, vel fotu, vel cataplasmate multum partim diffipando, partim fibrarum tonum intendendo profici posse, his autem Anafarcam veram et

G

confirmatam profligari posse, aut nulla, aut certe rara spes est.

Eductis aquis tentandum est porrò id quod tertio loco præcepi, nempe ut vitia sanguinis et humorum emendentur: quinetiam ut hoc ipsum certius consequamur, eodem tempore fibrarum vis est intendenda atque roboranda. Adhibenda funt itaque ea quæ in visceribus obstructis reserandis proficere dixi, ut omne id quod a sanguinis naturâ alienum est ab ipso secernatur, atque e corpore

pore expellatur. Cum autem interea excretione illà jugi perpetim minuatur sanguinis moles, nec aliunde id quod deperditur nisi a chylo communi omnium humorum promptuario suffici queat, curandum est ut humores alimentorum coctioni inservientes ab Hepate, Pancreate, Ventriculo, et Intestinis profusi, satis larga copia suppetant: motus præterea concitatior sanguini conciliandus, et medicamentis idoneis qualia funt gummi, aromata, chalybs, et siqua sunt alia quorum vis

G. 2.

in fibris stimulandis, et sanguine calefaciendo ab experientià comprobatur, alimentorum concoctioni, chyli distributioni, sanguinis confectioni, et alienorum expulsioni prospiciendum est. Quinetiam iisdem adhibitis corrigitur fibrarum flaccida constitutio: nam sola ejusmodi medicamenta huic fini consequendo in Anafarca conveniunt. Licet enim morbus ille cum insigni sibrarum laxitate semper conjungatur, tamen medicamentis iis quæ astringentia medici appellant, cercerte iis quæ συπτικά Græsi dicunt rarissimus locus est.

At hæc quidem de Anasarca in universum dicta velim. ægris enim singulis et morbi causæ singularis, et symptomatum præsentium diligentissime ratio est habenda; nequis in morbi genere eo quod e Menstruis suppressis exoritur, eâdem methodo curationem aggrediendam putet, quâ in eo qui vel Hæmorrhagiam profusam sequitur, vel cum eâdem conjungitur: in hoc enim et acria, et

G 3

cale-

calefacientia, et humores crassos et concretos resolventia, quia sanguinem incendunt, et motum ejus concitatiorem faciunt, raro aut nunquam sunt adhibenda, quæ tamen alio morbi genere sæpissime conveniunt.

Atque hæc de Hydropis Anafarcæ fignis, causis, atque curatione dicenda habui, non
quidem recondita, vel vestrå
expectatione digna, vereor etiam ne in nonnullis exponendis
obscurior fuerim, nonnulla etiam breviùs dixerim quam tan-

tæ res dici postulent; hæc autem præcipuè spectavi, primum ne vobis harum rerum scientissimis longà oratione odiosus essem; alterum, ut in causis explicandis nihil proferrem. quod ab Oeconomia animali, et corporis fabrica satis verifimiliter deductum non videretur; postremo, ut in medendi methodo tradendà ea sola præciperem quæ ipsis experimentis explorata atque comprobata. funt.

ention The creat of the series

Entius.

Entius. Dilucide quidem atque simpliciter doctissime Harvæe Anasarcæ causas et curationem nobis exposuisti; nec tamen tibi homini disertissimo despiciendum erat ne si oratio tua copiosior effet, longior etiam nobis videretur. At hæc missa facio (præsentem enim laudare vereor) et sententiam tuam de Ascite et Tympanite expecto.

Harvæus. Ad Ascitæ igitur naturam exponendam venio

nio (eum enim in Hydropis divisione secundo loco posui.) In hujusce autem morbi naturâ contemplandà, id mihi imprimis disquirendum occurrit; cur in Abdominis cavo aqua frequentius coeat, quam vel in Thorace, vel in Cranio? Id autem hisce de causis potissimum evenire verisimile est. Primum quia frequentius in visceribus quæ Abdominis cavo continentur a vario toni vitalis moderamine, fanguis vehementer compellitur, et pertinacius coercetur, quam in ul-

là alià corporis parte; quod crebris Hæmorrhoidum diftentionibus, et menstruo sanguinis fluxu ab utero, satis comprobatur. Deinde, quoniam hæc ipsa viscera lpmphâ abundanti præ cæteris corporis partibus irrigantur: postremo, quia glandulæ in Abdomine conglobatæ, quinetiam ipsum Hepar, Pancreas, et Lien vasorum fuorum obstructionibus maxime tentari solent. Ab his autem quæ mox suo loco uberius exponenda venient discedo, dum fedem. sedem atque signa hujusce morbi statuam.

Ascite præsente venter gravi tumore distenditur qui erecto corpore prorsum et deorsum fertur; homini autem supino depressior fit, atque magis diffunditur; in latus autem alterutrum provoluto corpore, eodem etiam provolvitur gravitate suâ aquarum moles. Præterea concusso ventre aquæ conquassatæ sonum exaudiri posse nonnulli scribunt, certe si venter ab altero latere percutiatur,

humoris fluctuantis motus in latere opposito admotà manu facile sentitur. Quinimo progrediente morbo, augescente in dies humoris mole impeditur motus septi transversi, et compresso pulmone spirandi difficultas fupervenit, maxime fi æger fupinus decumbat. Quo autem ventrem distentiorem gerit æger, eo magis cæteræ corporis partes quafi tabe correptæ gracilescunt; nisi si, (quod sæpe quidem fit) Anafarca conjungatur; tum vero pedes, crura, femora, aquâ intercute

tercute distenduntur, maxime vesperi. Urina pauca, crassa, rubra in hoc morbo fertur, sitique inexplebili urgetur æger. Præterea pulsus plerumque parvus est, et propter febrem hujusce morbi comitem individuum celer et durus. Aliud adhuc symptoma huic morbo præsens adesse dicitur, nempe tussis; quam tamen sæpissimè abesse notavi, nisi si Hepar scirrho occuparetur.

Jam ordo postulat ut de sede atque differentiis Ascitæ di-H cam,

cam, cum nec mali hujusce eadem semper est facies, nec eundem in corpore locum semper aqua occupat. Nam vel inter musculos abdominis transversos, et membranam eam quam περιτόναιον Græci vocant diffunditur, vel in hujusce substantia reticulata quam duplicaturam falso nominant, saccum membranaceum craffum fibi formavisse aliquando sectione compertum est: nonnunquam Testes muliebres dictos aquâ distentos vidimus; rarius inter Omenti vel Mesenterii memmembranas aquam coivisse novi: frequentissime autem in Peritonæi cavo reperitur.

Est etiam aliud quo Ascites ab Ascite differt; nunc enim aqua vel in cavum Peritonæi diffunditur, vel saccum quendam capacem quo contineatur in membranis vel Peritonæi vel visceris alicujus alius sibi format; nunc autem in vesiculis multis variæ capacitatis coercetur.

Ipsæ autem vesiculæ vel viscerum superficiei adhærent H 2 (ma-

(maxime Hepatis aut Testium muliebrium) vel solutis pediculis quibus a visceribus dependebant, libere in abdominis cayo fluctuant; vel postremò in sacco quodam continentur. Aqua autem ipsa vel colore citrino, vel a sanguine recens confuso rubro, vel ab eodem putrefacto, fusco tincta reperitur; quinimo eadem nunc liquidior, nunc crassior et fæculenta visitur, ignique admota perinde ac sanguinis serum coit.

Ad Ascitæ causas exponendas venio, quod ut dilucidiùs faciam, imprimis exponendum est qualem viscerum conditionem in sectis hydropicis medicorum oculis Anatomia fubjecit. Ac primum quidem Hepar sæpissime obstructum atque induratum videmus; non uno tamen modo. In aliis enim ipsum contractum atque quodammodo exficcatum conspeximus, superficie tamen æquali. In aliis contrà magnitudine admodum auctum, in-H 3 æquale

æquale, tuberculis glandularum distentarum specie ab ejustdem superficie prominentibus.

Alio etiam vitio hydropicorum Hepar nonnunquam afficitur; nempe eo quo vascula ejusdem minima humore vel flavescente, vel limpido, vel lutulento distenta, mirà nec satis adhuc explicatà μεταμορφώσει in vesiculas quas supra memoravi Græci ύδατίδας vocant immutantur. Quod Hippocratis diligentiam non effugisse testatur locus ille in septimo Aphorismorum

ΜΟΓΟΙΜ δκόσοισιν αν τὸ ηπας ύδατ Εν πλησθεν ες τὸ επίπλοον ξαγη, τεζεοισιν η κοιλίη ύδατος εμπιμπλαται κ) αποθνήσμεσιν.

Est etiam ubi in Ascite Hepar optime constitutum reperitur, Lienis autem fabrica tumore duro pervertitur. Evenit etiam sæpe ut Pancreas atque Mesenterii glandulæ vel lentâ inflammatione vel scirrho affectæ infignitur indurescant atque augeantur. Quid quod alia vitia Mesenterii et Omenti nonnunquam in Ascite adsounding 8 fint,

fint, qualia funt Atheromata, Steatomata, Tophi, ut taceam Hydatides quæ inter ejusdem Mesenterii membranas coercentur, vel ipsius superficiei exteriori adhærescunt. Quinimo confimili fabricæ malæ conftitutioni subjiciuntur testes muliebres. Postremo renes ulcerosos, et vesiculis sero atque sanie repletis obsessos, in Ascite se reperiisse scriptis suis memorat Platerus.

Ascitae non omnis aetas aeque subjicitur. Infantes enim

vel pueros hoc morbo corripi in historia medica vix memoratum puto, (quanquam iis puerulis quibus Pulmonis, et Mesenterii glandulae conglobatae dictae strumoso vitio intumescentes induruere, abdomen humore nunc chyloso, nunc aquoso distentum nonnunquam vidi.) nec fæminas fere invadit Ascites nisi eas quibus menstruus ab utero fluxus sive suppressus five retentus jam descendere desiit. E maribus vero aetate consistentes, vel senectuti propiores huic malo maximaxime patent, praecipuè si abundantior sanguinis copia per venas intestini recti effundi so-lita, vel naturae segnitià, vel motu sanguinis perverso, vel medicamentis adstringentibus, vel chirurgi manu male officiosà supprimatur.

Hydropis Ascitae causae sunt vel propiores vel remotiores. Inter remotiores imprimis sunt recensenda sanguinis profluvia, sive ea in sæminis ab utero ferri, sive a reclusis recti intestini venis consueverunt, medicamentis

mentis adstringentibus suppressa; maxime si statim a medicamentis illis adhibitis, pharmacis emmenagogis, atque aliis ejusmodi sanguinem commoventibus confuetum fanguinis fluxum revocare imprudens quis tentaverit. Horum enim ope compulso sanguine vehementius ad loca confueta, atque ipsi erupturo exitu denegato, maxime distenduntur vasa per viscera abdominis distributa, a sanguine secedit pars ejusdem tenuior, per vasorum memmembranas quasi percolata, et in Peritonæi cavum effunditur.

Et hic quidem loci non alienum erit notasse quam tenuis et acuta sit in medicinà causarum distinctio. Cessantibus enim hæmorrhagiis multum interest an medicamentorum vi supprimantur, an naturæ quasi sponte retineantur; cum Practicorum experientià compertum sit earundem suppressionem Ascitem plerumque consequi, retentionem vero Anafarcam.

Inter

Inter Ascitæ causas sunt Febres intempestivè solutæ, vel alienâ medendi methodo suppresiæ, sive continuæ sint, sive intermittentes, fic enim in vifcera, maxime in Hepar, Splenem, et Mesenterii glandulas convertitur causa morbi. Non temerè igitur a Practicis præceptum video, ut curatio Hydropis Quartanæ fupervenientis non purgantibus, at obstructa resolventibus et urinam moventibus omnino committatur. Huic causæ referatur potus frigidæ

gidæ immodicus corpore æstuante ingestus, sive id in sebris
incremento siat, sive a vino, venere, vel labore corpus concaluerit: frigore enim potionis ingestæ viscera fervida constringuntur. Nec dispar ratio est
hujusce morbi, cum scabiem,
vel impetiginem repulsam, vel
spirituum vinosorum potationem sequitur.

Ex hisce præmissis haud improbabili conjecturà proximam hujusce morbi causam deducere in proclive est. Ut enim ab HeHepatis fabrica vitiata incipiam, cum is fit vasorum in abdomine cursus et distributio, ut quicquid sanguinis vel Ventriculo, vel Lieni, vel Pancreati, vel Intestinis, vel ipsi Hepati arteriarum ductu vi Cordis impertitur, id omne in truncum Venæ Portarum confluat, ut per ejusdem venæ ramos in Hepar quaquaversum diducatur, antequam finibus Venæ Cavæ acceptum ad Cordis dextram Auriculam redire possit; profectò consequitur si transitus sanguinis per Hepar impedia-I 2

tur, sive id a venis quocunque modo infartis, five ab iifdem constrictis, sive totà Hepatis sabricâ Scirrho perversâ, ut impediatur pariter in omnibus retro vasis, cujuscunque tandem generis fuerint, atque ut distentis iisdem vasis, atque tardato humorum motu, partes sanguinis liquidiores quasi Διαπηδήσει per vasorum tunicas in cavum Peritonæi sensim effundantur.

Eadem fere est ratio reliquarum Glandularum, Splenis, Pancreatis, et maximè earum quæ

quæ per Mesenterium disperguntur: compressis enim Venis Lacteis, quas etiam Lympham ab Intestinis reducem ducere mihi compertissimum est (licet et Asellio et nostro Highmoro de Lymphâ illâ vel nihil omnino, aut faltem parum explicate ut de re admodum obscurâ dictum sit) necesse est ut ipfa illa Lympha per membranas Venarum Lactearum tenuissimas percolata exstillet, vel ut iisdem disruptis Chylus etiam cum Lymphâ effundatur.

I 3. Entius.

Entius. Quam Lympham Harvæe? aut qualem ejusdem reditum nobis narras? An non Serum sanguinis, cæterique si qui funt in corpore humores sanguine tenuiores (nam Nervorum fuccum te hic loci intelligere non arbitror) cum ipfo in venis confusi simul ad Cordis auriculam adducuntur? An propriam et peculiarem viam ad Lympham illam vehendam natura fabricata est?

Harvæus.

Harvæus. Inscius quidem et quasi invitus in mentionem rei diù mecum cogitatæ atque meditatæ incidi: quam tamen ideo filentio premendam adhuc duxi, quia et in iis quæ jam pridem de sanguinis motu protuli medicos invitissimos mecum consentientes habui, et quia ea quæ de Lymphæ motu atque cursu sentiam, licet satis verisimilia mihi videantur, haud tamen experimentis ita confirmata habeam ut opiniones longà sæculorum auctoritate sancitas

citas vincere sperem: cùm autem in harum rerum mentionem quasi fortuitò incidi, et vos auditores habeam æquissimos, quique has meas conjecturas minime efferetis dicam breviter quid sentiam de toto cursu humorum tenuiorum in corpore animali.

Cùm itaque necesse est ut
Arteriarum ramuli magnitudine sensim decrescentes est
tandem exilitatis deveniant, ut
siqui porro exinde canales propagantur, crassiori sanguini recipi-

cipiendo prorsus inepti evadant; et quoniam partium corporis exanguium (quales maximam partem funt Ossa, Cartilagines, Tendines, Oculorum membranæ nonnullæ) ea est fabrica atque usus, ut ex vasculis ab Arteriis minoribus emissis humores proprios a sanguine tanquam a communi promptuario derivent; profectò sequitur diversas esse vias, diversosque curfus diversorum humorum qui per corpora animalia deducuntur; dum pars sanguinis crasfior Venarum ope (quod ipse primus

primus ostendi ad Cor deducitur, tenuiores autem per ductus tenuiores fecedunt atque aguntur. Nec ullà alià ratione explicari posse puto, quibus modis aut humores utiles feparari, aut inutiles secerni et amoliri, aut fuccus alibilis ad omnes partes corporis deferri atque distribui possit, nisi cuique humoris generi deducendo fua fibi vascula natura fit fabricata. Nam ab Hepate humorem biliosum, ab Intestinis Lympham et Mucum, ab Ore Salivam, a Renibus Urinam

stillare videmus, propriis suis vasculis procul dubio advectam et excretam. Quid quod humores aliena loca pererrantes multorum morborum causæ funt evidentissimæ? Lympha itaque quæ maxima atque subtilissima pars est humorum animalium, in vafa fua tenuissima atque numerosissima vi fanguinis propulsi compellitur, et omnia corporis loca alluit, atque officio suo tandem functa per Venas suas arte Anatomica facile in conspectum producendas das ad Cor cursu mox describendo redit.

At forte quidem rogabitis annon etiam ipfa illa Lymphatica quæ Lympham fuam Venis istis conspicuis tradunt conspici possint? An illa tota mente conficta fint atque opinionum commentis adnumeranda? Minime quidem, nam in oculorum inflammationibus ipsa sanguine distenta videmus, et multas corporis partes quales funt (ut alias omittam) tunica oculi Cornea, ejusdemque corpus

corpus Crystallinum, atque Vitreum (falso humores dicta) ex illis fabricatas scimus.

Ad Venas autem Lymphaticas redeo, quæ tanta exilitate ab extremis suis Arteriis prodeunt, ut conspectum nostrum orientes omnino fugiant; at rivulorum more inter progrediendum confluentes sensim majores evadunt, atque fatis conspicuæ tandem fiunt. In abdomine quidem numerosissimæ reperiuntur, et primum in Mesenterio; cum ipsæ Venæ K Lacteæ

Lacteæ licet Chylo ab Intestinis deferendo inserviant (nam hâc quidem in re ab iis quæ olim contra Riolanum scripsi discedendum mihi esse confiteor) fint vera vasa Lymphatica: in canibus enim post brevem inediam strangulatis humorem aquofum non Chylum ipsis inesse sæpissime vidi. Prætereà ab Hepate juxta Venam Portarum adeo infignes conspiciuntur Lymphæ rivuli, ut hifce vasis Chylum ad Hepar importatum recentiores Medici tradant: quinetiam vasis Iliacis filo

filo apte constrictis vivente adhuc animale, Lymphatica pellucida a partibus inferioribus redeuntia aquosoque humore distenta in conspectum veniunt.

Vasa autem jam memorata, tum ea quæ a Mesenterio atque Hepate, cum ea quæ a partibus inserioribus cum vasis Iliacis progredi dixi, in Vesiculam quandam pellucidam cruri Diaphragmatis dextro subjectam, et spinæ Dorsi incumbentem consluunt. Ex ipså autem vesiculå exoritur vas pellucidum K 2 mem-

membranosum nunc simplex, nunc duplex, inter Aortam et Venam sine pari per Thoracem delatum; rivulos Lymphæ a vicinis visceribus affluentes recipit, et Aortam tandem subiens in Venam subclaviam sinistram ingreditur.

Ex hisce autem Venis Lympham ad Subclaviam et (quod consequitur) exinde ad Cor deferri patet, quia ligatis Lymphaticis eadem omnino hisce vasis obveniunt, quæ Venis sanguineis ligatis jampridèm evenire

nire docui. Prætereà in Lymphaticis ea est valvularum (quæ in ejusmodi vasis numerosissimæ sunt, fabrica atque situs, ut Lymphæ Cor petenti apertum pateat iter, eidem regressuræ omnis via intercludatur.

Peragravimus jam corporis animalis minus frequentata loca, nunc vero in viam redeamus, et iter institutum persequamur.

Hamæus. Avia quidem loca nullius ante trita folo certè K 3 peperagrasti Harvæe; at amænissima, undè tanquam ex arce editissimà omnia quæ in provincià quâquâ patet animali geruntur, longè latèque prospicere valemus: et quanquam incredibili studio efferor hæc loca te duce penitiùs perluftrandi atque invisendi, id tamen in aliud tempus deferendum esse video, et id quod cæpimus persequendum.

Harvæus. Proximum est ut ea signa proponam quibus innotescat qualis hujusce morbi exi-

tus futurus sit. Quò autem de his certius judicium feramus, imprimis animadvertendum est Aquam in Abdominis cavo collectam non quidem morbum primarium effe, sed vitio cuidam viscerum, Scirrho nimirum, vel obstructioni, vel constrictioni tanquam comitem pedissequum adjungi. Si enim hujus morbi medicina in colluvie aquosa educendà posita esset, nihil proclivius esse posset (nisi forte humor in vesiculis contineretur;) Colluvies quippe illa vel medicamentis urinam moventibus, vel

(104)

vel purgantibus vehementioribus adhibitis, satis cito e corpore plerumque educitur, vel saltem his non proficientibus institutà abdominis Paracentesi. At viscerum labe nondum emendatà licet aquarum mole deposità a morbo maxime recreari videatur æger, brevi tamen eodem revolvitur, et idem labor denuo est exanclandus.

His itaque præmissis in aperto est causa cur Ascites e simplici viscerum obstructione exortus, sive hoc ab humoribus nimis

mis spissis atque concretis fiat, five etiam a vasorum tono justò constrictiore, facile sanari possit: cum e contrario si Hepar, vel Lienem, vel Mesenterii glandulas Scirrho induratas, vel quodcunque aliud fabricæ vitium inemendabile consequitur, nullum aliud ægro solatium sit, nisi ut aqua in Abdomine quoties coiverit, toties quocunque modo possit, e corpore educatur.

Si itaque Ascites vel ab Hepatis fabrica penitus vitiata obortisque

ortisque in eodem vesiculis illis quas Græci ύδατίδας vocant, vel ab eodem morbo vel Lienem, vel Mesenterium, vel Testes Muliebres occupante oriatur, vel a vase aliquo Lymphatico insigniore disrupto; ægro hujusmodi malo implicato nulla certè convalescendi spes esse potest: cum morbus a structurà partium penitus perversà nec ope medicâ restituendâ pendeat.

Si in Ascite sanguis copiosus a naribus vel ab Intestinis prosluat, fluat, quod sæpiùs sit sicum Ictero morbus conjungatur, mortem brevi suturam prædicat Medicus: hinc enim sanguinis compagem resolutam et sphacelum instantem cognoscimus.

Nec meliora Medico sperare licet, si postquam ægrum longo tempore morbus satigaverit, spiritus difficilis repentè siat, obortis simul gingivarum ulcusculis, alvo simul multa liquida atque sætida profundente.

Si aqua non solum Abdominis cavum impleverit, verum etiam (quod quidem sæpe fit) inter carnes atque cutem sese insinuaverit, atque deorsum prolapsa disruptà crurum cute exitum sibi fecerit, brevi plerumque moritur æger, sphacelum enim cutis atque subjectæmembranæ adiposæ casus ille plerumque consequitur. Unde intelligi potest quantum intersit, an ex Celfi præcepto aqua ex cute ope Chirurgicà incisa profluxerit, an ipsam cutim spon-

te

te perruperit; cum in cute adhuc sanà fiat incisio, somentisque idoneis et tono sibrarum laxato prospicitur, et putredini instanti occurritur; cutim autem sponte disruptam gangræna (quod ante dixi) sere præcedit, cui jam invalescenti non nisi serò atque frustrà plerumque adhibetur auxilium.

In Hydropis Ascitæ curatione id præcipuum atque idem in hoc morbo dissicillimum medicum adniti oportet: nempe ut ea viscerum labes quâ morbi causa tota continetur, emendetur. Se-

L

cundum

cundum id, ut aquarum mole corpus liberetur. Obstructionibus enim viscerum quibuscunque resolutis satis seliciter medico plerumque cedunt aquam educendi conatus. Quid quod sponte atque vi Naturæ in Venas resorberi, atque per urinæ vias, vel per alvum efferri possit aquarum colluvies naturali fabrica viscerum restituta?

Atque huc referenda videntur ea, quæ in humoribus præparandis, medicamentis alvum ducentibus præmittenda docent medi-

medicorum nonnulli infigniores. Cujus quidem præparationis ea vis atque ratio est, ut vel viscerum tonus justo strictior relaxetur, vel ut id quod in fanguine, vel fero, vel humoribus quibuscunque ab hisce secretis nimis spissum atque concretum fit, resolvatur, et attenuetur. Quod quidem maxime confirmatur nonnullis quæ in historiis medicis tanquam Paradoxa atque incredibilia vulgo habentur. Quosdam enim Ascite laborantes frustrà tentatis iis quæ urinam et alvum ducunt,

L 2 frustra

frustrà etiam roborantibus, atque calesacientibus adhibitis; Venæsectione, Refrigorantibus, quinetiam ipso Opio dato sanatos novimus. Eos nimirum quibusin viscerum quorundam tensione nimià, vel etiam sortè in levi eorundem inflammatione morbi causa constitit.

Quanquam autem in Ascite curando maximum atque præcipuum est, ut viscerum læsa atque perversa constitutio emendetur, inde tamen curationem ordiri non nisi morbo incipiente

convenit. Postquam enim in abdomen magna aquarum vis confluxerit satius erit earum expulsionem aptis medicamentis quamprimum moliri, ut hâc parte morbi deposità, alterum illud quod maximum atque præcipuum esse dixi commodiùs aggrediamur, in quo parum nos profecturos esse metus est, dum abdominis viscera aquâ undique circumfusa macerantur, et motus respirationis (aquarum mole Septi Transversi depressionem impediente) inhibetur. In aquâ autem expellendâ pluri-

L 3

mum facere medicamenta ea quæ vehementiorem vel vomitum ciendi, vel alvum ducendi vim habent experientià compertum est.

Ante vero quam hujus generis medicamentorum ullum adhibeat, diligenter medico est despiciendum qualis sit viscerum præsens constitutio: his enim longà maceratione corruptis, et quasi putresactis, purgantibus vehementioribus, certe vomitum cientibus omnino intercedendum puto: quandoquidem Phar-

Pharmaca valentiora non nisi ἐνσπλάγχνοις dandasunt, ne quem servare medicus non poterit occidisse non solum videatur sed re verâ occiderit.

Est et aliud in purgantibus præscribendis medico animadvertendum: multum nimirum refert an æger hoc medicamentorum genere facilè vel difficiliter moveatur. Sunt enim in quibus naturam huic exinanitionis methodo adeo inobsequentem videmus, ut quò vehementiora purgantia adhibueritis, eò mi-

minus alvum votis vestris respondentem reperietis. His igitur Hydragoga leniora qualia
sunt Manna, Sena, Syrupus de
Rhamno, Jalappa, maxime conveniunt; omissis illis validioribus, Elaterio, Colocynthide, Esula, Soldanella, quæ maximos
atque periculosissimos tumultus
eiere possunt, aquam autem exhauriri non possunt.

Cæterùm in Ascite curando id quidem in universum est tenendum aquam quam celerrimè esse exhauriendam; atque
7 adeo

adeo purgationem paulo validiorem, atque profusiorem, debiliori et parciori semper esse anteponendam, habitâ tamen tam in hoc morbo quam in Anasarca ratione virium: postremo in purgantibus Hydragogis adhibendis fiquid eorum in aquis exantlandis non fuccessit, non ideo continuo desperandum est; sed alio, atque alio id quod consequi volumus aggrediendum; cum idem medicamentum nec omnibus ægris conveniat, nec eidem ægro semper; adeo ut eâ etiam de causa medicamenta aliquando

Iiquando mutare expediat, cùm iisquibus multum consuevit natura minus plerumque moveatur.

At multum celebratur in aquis exhauriendis viseorum quæ urinæ fluxum cient; quæ licet in Ascite sæpiùs spem nostram quam in Anasarca fallant, id tamen commodi præ purgantibus habere videntur, ut aquis semeleorum ope eductis eas minime posteà coituras esse non vana spes est. Nihil certè magis in Ascite nos terrere debet quam urinæ paucitas, quæ five feri

seri spissitudinem per vasa exiliora minus meabilem, five vifcerum ipsorum labem quandam haud fatis adhuc explicatam, (nam in hujusce rei causà statuendâ me maxime hærere confiteor) sive quòd aliâ viâ datâ quâ in Abdominis cavum defluat, naturale et consuetum iter per renes deserat; præsens, causam morbi nondum devictam esse, at contrà, invalescentem certissimè declarat: quam demum cedere atque solutam iri spes est, cum aqua per urinæ vias e corpore copiose profluit. Pur-

Purgantibus vero et Diureticis in Ascite nihil proficientibus, ad Paracentesin profectò est confugiendum maximum sane auxilii genus. At de illo medicorum tam antiquorum quam recentiorum sententias maxime discrepantes video, cum nonnulli id mortis gradum accelerare dicant, omnes, causam morbi minimè attingere concedant. Quibus ut occurramus id quidem confitendum est, Paracentesi Ascitæ causam minime quidem moveri, sed nec purgantibus,

tibus, quæ tamen maximum solatium vel eo maximè nomine adferre in Afcite, quòd eorum ope aquarum onus sæpe deponatur, concedant omnes necesse est. Deinde emisså per ventrem aquâ, si quod vitium visceribus a longâ maceratione imminet, id omne præcavetur. Postremo tametsi causæ Hydropis Paracentesis minime medeatur, medicinæ tamen locum facit: omitto distentionem, dolorem, respirationis impedimenta, quæ aquarum mole sublatâ ipsa simul tolluntur: quid quod aquæ quæ nisi artificis manu tempestivè educantur, viam tandem sibi ipsis faciant? vel disrupto septo transverso, unde repentina et vix medicabilis suffocatio; vel dilaceratis abdominis parietibus externis; et aquis statim affluentibus lethali syncope statim subsequente.

At omne id discrimen quod in Paracentesi instituendà inesse credimus ex hisce causis præcipuè exoriri videtur: primum quòd non nisi in iis quorum viscera jam diu sunt corrupta plerumque

fensimatque diversis temporibus ne syncope oboriatur aquæ emittantur; quo sit ut aere in Abdomen surtim ingresso putredo brevi ingravescat, atque sphacelo (ut videtur) correptus homo moriatur.

Ut hæc tanta incommoda fugiamus, animadvertendum est hoc curationis genus iis maximè convenire qui juvenes sunt, et iis quorum viscera humore diu circumsus nondum sunt corrupta. Aquæ autem semel et si-

mul nec per vices emittantur. Nec valde timendum est ne exinde syncope obortà homo deficiat, si pro ratione humoris emissi aptè fasciis Abdomen constringatur. Omne quippe hoc qualecunque discrimen in eo versari videtur, quòd Abdomine penitus exinanito repentina toni vitalis remissio subsequatur, et Diaphragma pondere Hepatis appensi illico deorsum deducatur, unde vasa superiora multum tendantur, cum simul in Aortam descendentem jam laxatam nec aquâ amplius compressam

pressam sanguis totus quasi, irruat, cerebrumque destituat.

At ne aquâ jam emissâ, humorum colluvies rurfus coeat fummå ope medicum niti decet. Motus igitur liber et æquabilis per partes Abdominis internas fanguini concilietur. Siquid igiturin Visceribus obstructum hæreat, id profecto est solvendum et propellendum, siquid constrictum, id relaxandum, siquid debile roborandum.

M₃ Hæc

Hæc ut efficiantur imprimis faciunt medicamenta ea quæ vim resolvendi, et calesaciendi habent; plantæ nimirum illæ quæ sale acriore atque Diuretico abundant, antiscorbuticas medici appellant. Hisce addantur Amara, Aromatica, Chalybeata.

Fit tamen aliquando ut morbus omnino a quâdam quasi inslammatione viscerum, sive a causa calida ut loqui amant antiqui exoriatur: aliquando etiam cum biliosa sanguinis temperie

perie conjungatur: huic autem morbi conditioni maxime conveniunt non quidem medicamina quæ vehementer stimulant atque calefaciunt, at contrà resolventia leniora, atque urinam moventia, sales nempe medii arte Chymica confecti, potio illa Riveriana ex sale Absinthii etLimonum fucco invicem commixtis, gummi atque aromata temperatiora, et siqua alia hujus subsellii ex iis quæ in Anafarcæ curatione proficere dixi repeti possint. Atque hæc de Ascite dicta fufficiant.

Ad

Ad Tympanitem propero qui tum adesse dicitur cum spiritu multo Abdomen distentum intumescit. In hoc enim morbo rotundo et æquabili tumore venter grandescit cum multa tenfione, et percussus tanquam Tympanum fonat, ægro autem concuffo minimè aquæ fluctuantis exauditur sonus, nisi si forte accidat ut aqua simul cum spiritu in abdomine concludatur.

Aliis præterea notis dignoscitur Tympanites, mutato enim corporis

corporis fitu minime mutatur tumoris forma (deficiente scilicet eâ quæ aquæ inest gravitate) quod contra fit in Ascite; nec vesperi pedes adeo intumescunt ut in Anafarcâ. Præterea in Intestinis frequens est Aeris moti murmur, et rugitus: frequens item flatus sursum et deorsum erumpit, quo tamen parum admodum vel certè ad breve saltèm tempus levari videtur æger.

Tympanitæ maxime patent ii quibus spasmi atque dolores colici sine dejectionibus perti-

pertinaces funt familiares: quod abHippocrate confirmatum video: tormina enim ficca, et dolores circa umbilicum et lumbos quæ medicamentis minimè cedunt in Hydropem siccum ducere ait. Eodem etiam morbo sæpe corripiuntur ii quibus Febres ineptà medicina supprimuntur, his enim non modo ventrem intumescere, verum etiam pectus, brachia, pedes Emphysemate distenta vidi, cum pulsu debili et parvo, partiumque extremarum frigore. Quinetiam venter frequentissimè spiritu

ritu concluso intumescit iis, quibus Jecur, vel Lien, vel Intestinum, vel quodvisaliud viscerum suppuratum est; quod etiam sphacelo quarumcunque partium dictarum supervenisse novi. A Lumbricis prætereà idem malum non rarò provenit, vel ab alià quâcunque causà spasmos pertinaces in Intestinis concitante. Omitto venenum haustum, morbos a cute in Intestina conversos, scabiem, impetiginem, podagram repulsam, postremò Paralysin a contusă, sauciată, vel aliô quocunque modô læsa spinali

nali medullà, atque ad ea quæ cadaverum sectio de natura hu-jùsce morbi mihi patesecit exponenda venio.

In his itaque quos Tympanites peremit, raro admodum Aerem inter Viscera et Abdominis parietes repertum fuisse testatur sectio, nisi vel sanguis, vel pus, vel fanies in cavo abdominis effusa effent: ab his enim putrefactis multum spiritûs gigni posse, et ratio et experimenta evincunt. At sæpissimè Intestina concluso Aere admodum

modum distenta comparuere; quibus compunctis auram gravissimè olentem prodiisse novi. At in his etiam nobis diligentius rem perquirentibus, vel abscessus, vel ulcus, sese oculis nostris sæpè obtulit.

In eâ verò morbi specie quæ febribus acutis supervenit (supervenit (supervenit (supervenit autem sæpè) quinetiam in eâ quæ morbum a cute retro pulsum consequitur, absque ullo abscessu, vel effusione purulentà creberrimò flatu Intestina distenta novi; quin et eândem

dem morbi specie laborantibus quod multum forte miremini alvum frequenter descendisse haud tamen exinde imminuto tumore; at in his spiritum inter tunicas Intestinorum collectum vidisse mememini; adeò ut inflatâ membranâ tunicas Intestinorum fibi invicem connectente Intestinum Rectum vi spiritus e corpore detrusum verum ani prolapsum ementiretur.

In fæminis autem sæpè fit, ut nec inter Intestina et parietes abdominis, nec in ipsis Intestinis nis malum delitescat, sed in utero, maximè iis quibus in puerperio Placenta tota non est expulsa, vel quibus Lochia non rectè descendunt: at hoc sanè malum non inter Tympanitæ species ab Antiquis numeratur, fed nomine proprio infignitum Uteri inflatio dicitur.

Proximum est ut quibus modis Tympanitæ curatio aggredienda sit dicam. Et imprimis quidem causarum morbi ratio est habenda: multum enim refert an morbus humore aliquo N. 2

in

in Abdominis cavo putrescente, an a spiritu intra Intestina concluso exoriatur: refert etiam a quânam causâ spiritus in ipsis Intestinis concluditur. Cùm (quod ex jam memoratis quivis facilè colligat) et ab adstrictione, et ab inertià, a spasmo, et a Paralysi, provenire posse morbum compertum sit;

Si itaque a Febre malâ arte suppressa, vel inepto Naturæ conamine in Intestina conversa oriatur morbus, medicamentis iis quæ sudorem movent, atque sangui-

guinem calefaciunt febrem denuò revocare oportet: maximè si Arteriarum pulsus languescere videatur, atque Cutis tactu frigidior sit, et vigiliæ pertinaces hominem fatigent. Neque alienumerit Emplastra quæ Cantharidas admixtas habent brachiis, femoribus, dorso admovere, ut eorum ope detractà cuticulà, quasi per patentem portam caufa morbi exitum inveniat; atque: febris certior excitetur. Præterea si alvus justo rarior descendat, vel omninoadstringatur, lotione idoneâ per Anum in Intestina im-

N. 3 missa

missa fæces induratas solvere, atque deducere convenit: quinetiam his (lotiones dico, ea quæ nervorum tonum intendunt, atque motum Intestinorum languentem excitare possunt admiscuisse non inutile erit, qualia sunt radix Valerianæ, Galbanum, Asa Fætida, Sagapenum: at a purgantibus acrioribus, et ab omnibusiis quæ vim rarefaciendi multam habent abstinendum est: ab his enim adhibitis, non quidem Aer in Intestinis dissipatur, sed ipso rarefacto venter magis grandescit: illa autem (purgantia

scilicet) fini proposito, nempe ut revocatà sebre Crisis promoveatur, maxime adversantur.

In ea porro Tympanitæ specie quæ partium inferiorum resolutionem ob vitium quoddam fpinalis medullæ obortam, consequitur, quandoquidem eam a nullà alià causà provenire verifimile est, quam quòd Intestina fimul resolvantur; morbi primarii ratio præcipue habeatur. Et cum a fæcibus alvinis propter Intestinorum motum deficientem indiès magis magisque coacervatis, atque Aere ex iisdem putresactis genito increscat pariter tumor ventris, atque symptomata ingravescant; id profectò diligenter curet medicus, ut et purgantium et enematum acriorum ope sæces putrescentes ex Intestinis educantur: hisce enim depositis licet morbus ipse non cedat, magna tamen molestiæ pars simul deponitur.

Quòd si Tympanites ab humore purulento corrupto atque putrefacto oriatur, sive Aer in Intestinis ipsis, sive inter Intestina tina atque Abdominis parietes contineatur, vix ulla profectò spes est ægro convalescendi: et licet iis quibus non in Intestinis, sed in Ventris cavo spiritus concluditur Paracentesis breve solatium emisso Aere, vel etiam humore corrupto, afferre possit; ingravescit tamen exinde plerumque morbus simul ac per locum compunctum inter Aeremexternum et internum commeatus datur, atque gliscente indies putrefactione homo tabe atque tædio confectus moritur.

Atque hæc quidem mihi in mentem veniebant quæ deAnafarcâ, Ascite, atque Tympanite dicerem. Sunt alia etiam Hydropis Genera quorum naturam perscrutare maximè et vitam Hominum, et Medicorum existimationem interest: nec necesse est me vobis Hydropem Pectoris, Pulmonis, atque Cerebri nominare. At cum satis difputatum videtur jam mihi perorandum est: aliô tempore si vobis videbitur de hisce morbis vel ipse disseram vel de iisdem vos differentes audiam.

FINIS.

ERRATA.

Pag. 13. lin. 2. Convalescit, leg. convalescat. 26. lin. 9. Nobis, leg. nobiscum. 28, lin. 10. Ascites, leg. Asciten. 33. lin. 2, Discensum, leg. descensum. 51. lin. 7. Raphanus, Rusticanus, leg. Raphanus rusticanus. 52. lin. 6. Aquæ, leg. aqua e. 66. lin. 6. Alio, leg. in alio. 68. lin. 6, Despiciendum, leg. dispiciendum. 74. lin. 2. Eft, leg. fit. 74. lin. 4. Occupat, leg. occupet. 77. lin. 6. Subjecit, leg. subjecerit. - 79. lin. 12. Infignitur, leg. infigniter. 88. lin. 4. Perversa, leg. perversa siat. 112. lin. 3. Refrigorantibus, leg. refrigerantibus. 116. lin. 11. Hauriri, leg. haurire. 136. lin. 5. Concluditur, leg. concludatur. 142. lin. 6. Perscrutare, leg. perscrutari. Ibid. lin. 6. Et vitam, leg. et ad vitam. Ibid. lin. 7. Et medicorum, leg. et ad me-

dicorum.

